

Lausunto

luonnos valtioneuvoston asetukseksi sosiaali- ja terveydenhuollon kehittämishankkeiden valtionavustuksista vuosina 2020-2023

1a) Ovatko luonnoksen mukaiset avustuksen myöntämisen edellytykset selkeät ja perustellut (asetusluonnoksen 1-3 §)?

Valtionavustuksen myöntämisen edellytykset on esittelymuistiossa kuvattu Tulevaisuuden sosiaali- ja terveyskeskusten kansallisen kehittämissuunnitelman näkökulmasta yksipuolisesti. Ohjelmalla on viisi osatavoitetta (3 § 2 mom. 2 kohta) ja hankkeiden tulee edistää kaikkia 3§ momentissa lueteltuja ohjelman osatavoitteita. Esittelymuistio nostaa esille pääsääntöisesti perusterveydenhuollon kehittämistoimiin liittyviä kehittämis- ja kokeilutoimia (esim. hoitotakuu ja jonojen purkaminen).

Palveluiden yhdenvertaisen saatavuuden, oikea-aikaisuuden ja jatkuvuuden parantamiseksi tarvitaan kehittämis- ja kokeiluhankkeita myös sosiaalihuollon palveluissa. Pelkkä sosiaalihuollon neuvonnan ja ohjauksen osuus tulevaisuuden sosiaali- ja terveyskeskuksissa ei tue Antti Rinteen hallituksen tavoitteita. Tulevaisuuden sote-keskusten kansallinen kehittämissuunnitelman toimenpiteissä monialaisuuteen tähtäävät toimet tunnistetaan, joten myös avustusten myöntämisen edellytysten tulisi sisältää yksityiskohtaisemmin palveluiden laaja-alaisuuden ja yhteentoimivuuden tavoitetta esim.

- edistetään laaja-alaisen sosiaali- ja terveyskeskusten kehittämistä mm. helpottamalla asiakkaan pääsyä sosiaalihuollon palvelutarpeen arviointiin,
- kohdentamalla vaikuttavia perustason yksilö- ja yhteisötyöpalveluita riskiryhmille aikuissosiaalityötä kehittämällä,
- vahvistamalla sosiaalihuoltolain mukaisia ehkäiseviä palveluita (ml. digitaaliset palvelut),
- vahvistamalla riskiryhmille kohdennettuja ennaltaehkäiseviä palveluita,
- vahvistamalla vanhemmuuden tukea mm. kasvatus- ja perheneuvolapalveluiden kautta
- kehittämällä moniammatillisista tulevaisuuden sosiaali- ja terveyskeskuksista houkuttelevampia työpaikkoja erityisesti sosiaalihuollon laillistettujen ammattihenkilöiden työolosuhteiden ja työhyvinvoinnin kehittämiseen tähtäävillä toimenpiteillä

1b) Onko luonnoksessa esitetty avustuksen myöntämisen edellytyksiä ja hakemista koskeva sääntely muutoin toimivaa?

(1a vastaus)

2a) Onko asetuseräluonnoksen 4 §:n mukainen avustuksen enimmäismääriä koskeva sääntely selkeää ja perusteltua?

Kyllä

2b) Onko 4§:n 2 momentin mukaiset maakuntien hankekokonaisuuksien enimmäismäärät määritelty onnistuneesti? Onko sääntely muutoin toimivaa?

Kyllä

3a) Onko asetuseräluonnoksen sääntelyssä muutoin kommentoitavaa?

Ei.

3b) Mitä muita mahdollisia seikkoja asetuksen jatkovalmistelussa tulisi ottaa huomioon?

Osana Tulevaisuuden sosiaali- ja terveyskehittämishjelmaa tulee varata erillistä määrärahaa sosiaalihuollon tutkimus- ja kehittämistoimintaan. Tutkimus- ja kehittämistoimintakokeiluja tulee tehdä maakunnan alueella toimivien korkeakoulujen ja osaamiskeskusten kanssa yhteistyössä ja varmistaa kokeiluissa sosiaalihuollon laillistettujen ammattihenkilöiden mahdollisuus osallistua kokeiluihin sekä jatko- ja täydennyskoulutukseen. Kokeilujen tuloksia voidaan hyödyntää hallitusohjelman mukaisen sosiaalihuollon pysyvän tutkimus- ja kehittämisrakenteen luomisessa.

Jatkovalmisteluissa tulee selkeyttää mm. tulevaisuuden sosiaali- ja terveyskeskusten ja perhekeskusten välistä työnjakoa. Edistetäänkö tätä tavoitetta osana Lape-hanketta, sosiaali- ja terveydenhuollon kehittämishankkeissa vai onko olemassa jokin muu foorumi, rahoitus ja resurssit?

Tulevaisuuden sote-keskusten kehittämisohjelman tavoitteiden toteutumisen tueksi Talentia esittää, että toimenpiteitä kohdistetaan erityisesti sosiaalihuollon ammatilliseen johtamiseen, sosiaalialan työhyvinvoinnin parantamiseen, sosiaalihuollon ammattihenkilöiden työnjakoon sekä asiakasmitoituksiin. Vuosien 2000-2012 tutkimustulokset osoittavat, että työ on kuormittavampaa kuin muissa ammattiryhmissä (mm. Mänttari-van der Kuip 2015; Janus 2/2019 Junnonen & Hämäläinen & co, Keva 2018, Kunta10 -tutkimukset).

Talentian [selvitys](#) (2017) sosiaalityön työpaikkojen houkuttelevuudesta kertoo, että erityisen tärkeitä työpaikan valintaan ja pysyvyyteen liittyviä tekijöitä ovat palkkaus, koulutusmahdollisuuksien tarjoaminen sekä työolosuhteiden, kuten kohtuullisen työmäärän, hyvän työilmapiirin ja asiantuntevan johdon merkitys.

Sosiaalialan työhyvinvoinnin edistäminen edellyttää erityistä alakohtaista kehittämishanketta osana sote-keskusten kehittämistä.

Lisätietoja:

Marjo Katajisto
erityisasiantuntija
marjo.katajisto@talentia.fi
045 78813 915